

stafonytt

organ for stafa

nr. 1 - 2015

Finansminister Siv Jensen
på besøk hos YS

Streik med sympati til
arbeidsgiver

Snart Pensjonist?

Mange ønsker å fortsette sitt medlemskap i STAFO også etter at de har gått av med pensjon. Noen av medlemsorganisasjonene har medlemskap for pensjonistene mens andre ikke har det. Det er uansett muligheter for fortsatt medlemskap gjennom STAFOs pensjonistforening. Det kan skje via egen organisasjon der det er mulig, eller direkte i pensjonistforeningen. Du er samtidig medlem av STAFO og beholder de fordeler STAFO og YS har forhandlet frem.

For mer informasjon ta kontakt med pensjonistforeningens leder
Jan Erik Gulbrandsen på telefon 928 694 89,
eller jeg@hadeland-energi.net.

Løsning kryssord nr. 3-14

		I	S		P		S	M	S	S								
P	O	L	I	T	I	K	E	R		K	J	E	L	T	R	I	N	G
	K	A	L	A	S		T	E	R	R	O	R		A	V	D	R	A
		N	E	D	E		R	I		Ø		K	A	N		E	K	S
		D		F		H	O	S		P	L	E	D	D		S		S
L	O	F	F	E	R		L	E	G	E		L		P	O	T	E	T
	R	Ø	Y	S		D	E			L	E	I		U		I	D	A
	A	R		T	O	R	U	N		I		G		N	Å	L		N
S	N	E	V	E	R		M	E	D	G	I		Ø	K		T	A	K
	G	I		D			V			S	L	I	T	E		L	E	
P	U	B	L	I	S	I	T	E	T		O		S		G	E	A	R
	T	I	L		K	L	I	N	E		L	O	T	T	O		R	
M	A	L	E	R	I		N	Y		M	A	S	E		I	S	M	E
	N	E	D		F		E	T			S	P	I	S	S		E	L
	G		E	R	T	E		T	A		J		N	A	T	U	R	
		G	N	I	E	R		I	D	I	O	T		L	I	T	E	N
S	K	A	D	E		T	E	G	E		N	E	E		S	U		E
		V	E	R	N	E	R		L	Y		R	I	S	K	R	E	M

1. premie – 10 flax-lodd

Jan Arne Rødland

Arnebråtveien 77 b,
0771 Oslo

3 premier – 1 flax-lodd

Torill Hagen

Skovbølet 6,
1642 Saltnes

Magnhild Teige Stiegler

Totlandsveien 21,
5223 Nestun

Mona Elisabeth Eggen

Tverrvegen 13,
7560 Vikhammer

stafonytt

Organ for STAFON 90. årgang nr. 1/15

Partipolitisk uavhengig arbeidstakerorganisasjon tilsluttet Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - YS

Besøksadresse:

Lakkegata 3, Oslo

Postadresse:

Postboks 9038, Grønland; 0133 OSLO

Telefon: 948 55 840

Internett: www.stafon.no

E-post: post@stafon.no

Formgiving, trykk og ekspedisjon:

Trykkpartner AS, TRONDHEIM

Forsidefoto: Shutterstock

Opplag 7000

Opplagskontroll:

Fagpressens Mediakontroll

Medlem av

Den Norske Fagpressens Forening

Ansvarlig redaktør:

Ingerid Bjercke

I redaksjonen:

Are Sand

Redaksjonen avsluttet 24. april 2015

Annonsepriser 2013

Format	Sort	Sort + 1 f	4 farger
1/1	4 100	4 900	6 800
1/2	2 200	2 700	3 700
1/4	1 300	1 600	2 500

Andre format: Pris etter avtale.

Tillegg for utfallende format 10 %

Rabatter: Ved bindende bestilling av 3 eller flere bestillinger i året: 10 %.

Faste og løse bilag: Pris på forespørsel.

Byråprovisjon: 3,5 %.

Innhold

Leder	4
Hvordan skal fremtidens arbeidsgiverfunksjon i staten organiseres?	5
Streik med sympati til arbeidsgiver	6
Lover tøff omstilling i norsk arbeidsliv.	8
Diskriminering av gravide	11
Melding menneskerettigheter	12
Debatterte arbeidsmiljøloven i time etter time	14
- Fantastisk å få jobbe med YS' bistand- og solidaritetsprosjekt!	16
Kan gi økt verdiskapning	17
Juss i hjemmet	18
Kryssord	19

Redaksjonelt

Noen kaller det vårens vakreste eventyr, mens andre har et mer avslappet forhold til det - uansett er årets sentrale lønnsforhandlinger godt i gang. I år er det et mellomoppgjør, noe som i seg selv ofte demper forventningene noe, men det synes også som det er en felles forståelse mellom partene i arbeidslivet at dette blir et magert oppgjør.

Finansminister Siv Jensen gjestet YS sin inntektspolitiske konferanse med budskap om tøffe omstillinger i arbeidslivet. Forsmaken på dette har vi allerede fått gjennom endringene i arbeidsmiljøloven. Stafonytt ser litt på disse tingene.

Ellers håper jeg som vanlig at det er noe her for alle og enhver.

God lesing!

A.K.S

Til det beste for medlemmene

Sjokolade, peanutter, surfing på nett, småprat. Får Martin spilletid..?

Det er i skrivende stund avsluttende forhandling i Staten, og jeg sitter i YS-huset sammen resten av sektorstyret i YS Stat og venter på at leder Pål Arnesen skal komme tilbake fra departementet og høre om det vi ble enige om å gå for kan bidra til løsning.

Det er lite å forhandle om i år, men likevel tar det tid. Vi vil så gjerne uansett gjøre det best mulig for våre til sammen vel 25 000 YS-medlemmer i Staten. (2 500 av dem i STAFØ.) Og vil vil gjerne se hensynet til våre i sammenheng med samfunnsansvaret.

Mens våren går sin gang og de faste oppgavene må løses, er vi

også inne i forberedelser til store endringer i STAFØ. I november sa et demokratisk mindretall nei til å samorganisere STAFØ med det største YS-forbundet Delta. Planen om å samle styrke i ett forbund for et større antall medlemmer i offentlig tjenesteytende sektor, gikk ikke helt som det store flertall av sentralstyret og mange av organisasjonene ønsket. Fra november til nå har de tre største organisasjonene gått i forhandlinger med Delta om eventuell overgang på egenhånd, og mange andre vurderer det samme. I desember nedsatte sentralstyret en prosjektgruppe som skulle se på STAFØs fremtid på egne ben. Mandatet var stort, og det har vært nedlagt mye arbeid fra gruppen før rapporten ble overlevert til sentralstyret 16. april. Samme dag vedtok sentralstyret å innkalle til ekstraordinært representantskapsmøte 16. juni. Vi står uansett foran en ny

Leder Ingerid Bjercke

virkelighet, og medlemsorganisasjonene har fått nye forutsetninger for å leve vei for fremtiden.

Vil noen endre mening, slik at STAFØ og våre organisasjoner finner vår plass som et nytt organisasjonsledd i Delta, eller forblir STAFØ et betydelig mindre forbund med de utfordringer det gir?

Når jeg som leder i STAFØ er ubetinget enig med sentralstyrets vurderinger, har dette mye med de utfordringer våre medlemmer står overfor i tiden fremover. Det er varslet konkurranseutsetting og privatisering i virksomheter som omfatter betydelige grupper av medlemmer. Saksmengden av enkeltsaker øker og selv om vi har levert til stor tilfredshet blant medlemmene hittil, ser vi at vi vil trenge større og mer spisset kompetanse fremover. Og vi ser at vi bør samle kreftene for sterkere politisk innflytelse innad i YS, og ikke minst utad i samfunnet. Avtalen med Delta sikrer at STAFØs medlemsorganisasjoner vil kunne fortsette som selvstendige og selvstyrte.

STAFØ er et gammelt og tradisjonsrikt forbund, men vi må ikke la tradisjon og historie skygge for det som fra mitt ståsted er til medlemmenes beste.

God vår!

Ingerid Bjercke

Hvordan skal fremtidens arbeidsgiverfunksjon i staten organiseres?

Nå foreligger rapporten "Gjennomgang av den statlige arbeidsgiverfunksjonen" utarbeidet av konsultantselskapet Deloitte på oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD)

Rapporten ble utarbeidet i løpet av noen få hektiske måneder hvor også YS Stat, de andre hovedsammenslutningene, og arbeidsgiverrepresentanter fra ulike departement og virksomheter har deltatt. Målet med arbeidet har vært å se på hensiktsmessigheten med dagen organisering og utøvelse av arbeidsgiverpolitikken og vurdere behov for endring.

Kort oppsummert så ønsker man en mer tydelig, offensiv og virksomhetsstyrt arbeidsgiverfunksjon, Økt rom for lokale behov og egenart er ikke overraskende, heller ikke at man etterlyser større delaktighet og å få dek-

ket behov for råd og støtte i større grad en det KMD gjør i dag. Dette er noe som berører de sentrale parter og som YS Stat har etterlyst sammen med klare fullmakter for Statens Personaldirektør. Derfor ønsker vi denne diskusjonen velkommen, sier leder i YS Stat Pål N.Arnesen.

Generelt sett fungere mye bra, men det er potensiale for forbedringer både sentralt og lokalt.. Selve organiseringen av arbeidsgiverfunksjonen tas det ikke stilling til annet en at det foreslås at dette arbeidet videreføres.

YS Stat ser fram til å høre statsråd

Pål N.Arnesen

Sanners syn på rapporten over påske og hvordan det skal jobbes videre med de ulike elementene i rapporten, sier Arnesen.

Streik med sympati til arbeidsgiver

Pilotene i Norwegian har gjennomført en streik over elleve dager for grunnleggende arbeidsrettigheter. Prinsipper er vanskelig, og arbeidsgiveren har i denne saken fått bred støtte blant et stort flertall i folket som ønsker seg billige flybilletter fremfor jobbsikkerhet.

Av: Hans-Erik Skjæggerud, leder i Parat

Sympatien med høytlønnede piloter blir lav når hundretusener ikke kommer hjem og skoleturer, feriereiser og drømmer blir knust.

Billigere arbeidskraft utenfor Norge

Norwegian og Bjørn Kjos gir oss billige flybilletter og vi tåler godt alle innsparinger som ikke rammer oss selv. I skipsfarten er norske sjøfolk byttet ut med filippinere – det gikk fint, og vi har fortsatt nær full sysselsetting selv om vi i dag ser lignende konflikter i privatiserte sykehjem og på byggeplasser. Det er ikke mange norske arbeidsplasser som i realiteten ikke kan erstattes med billig og midlertidig arbeidskraft fra Øst-Europa.

Den lojaliteten mange har følt til arbeidsplassen, viskes ut, og grunnlaget for den norske modellen, der bedriftsledelsen og de tillitsvalgte samarbeider til bedriftens beste fordi det sikrer arbeidsplassene, smuldrer vekk.

Mange steder i Europa er situasjonen den at du må ta det arbeidet du får, uten å protestere. Samtidig har vi en regjering som ikke gjør mye for å forhindre at det samme skal skje i Norge. Sammen med arbeidsgiverne og NHO vil de svekke arbeidsmiljøloven, spesielt på områder som regulerer midlertidige ansettelse og deltid.

Krav, streik og resultat

Tilbake til pilotene og problemet med at billige flyreiser har skjulte kostnader knyttet til arbeidstakernes rettigheter. Hva er det konkret pilotene frykter?

- Asiatiske og spanske lønns- og arbeidsvilkår vil kunne bli gjeldende for arbeid som utføres i Norge og Skandinavia.
- Svenske og danske ansatte ville blitt flyttet over til bemannings-selskaper på utsiden av konsernet.
- Antall stillinger i Norge ville blitt kraftig redusert til fordel for ansatte fra andre land, med andre lønns- og arbeidsvilkår.
- Ansatte ville mistet forutsigbarhet knyttet til egen arbeidstid og ansettelsesvilkår.

Pilotenes hovedkrav var avtale med reell arbeidsgiver, morselskapet Norwegian Air Shuttle (NAS). Resultatet ble en signert avtale som binder morselskapet til tariffavtalen (som er inngått med datterselskapet). *Avtalen garanterer - juridisk, faktisk og økonomisk - at morselskapet er ansvarlig.*

Pilotenes andre krav var likeverdige avtaler i Skandinavia og konkurranse på like vilkår. Resultatet ble en signert felles avtale for Norge, Sverige og Danmark med norsk forhandlingsordning. Det er også signert en garanti som sikrer 687 pilotstillinger i pilot-

avtalen som omfatter Norge, Sverige og Danmark. Garantien har en varighet på tre år, noe som er ett år mer enn en ordinær toårig tariffavtale. Garantien skal reforhandles på ordinære vilkår (som en tariffavtale) etter tre år.

Det siste prinsipielle kravet var felles karrieremuligheter og fleksibilitet for piloter i hele konsernet. Resultatet ble en signert garanti fra morselskapet som gir alle pilotene i hele Norwegian-konsernet (morselskap med alle datterselskaper) like karrieremuligheter på tvers av ulike selskapsstrukturer og som omfatter

alle piloter som flyr Norwegians fly, uavhengig av flytype og hvilket land man er stasjonert i.

Økonomi i bytte mot stabilitet og forutsigbarhet

For å få innfridd disse kravene har pilotene gitt fra seg økonomiske fordeler ved at de har akseptert å gå fra ytelsespensjon til innskuddspensjon, men der dagens pensjonsordning beholdes for ansatte som er nærmest pensjonsalder (15 år). Videre har pilotene akseptert at deres forsikringsordning (Loss of License) reduseres fra 60 G til 30 G (pluss en kompensasjon som utgjør 1,65

ganger aktuell årslønn). Arbeids- og fritidsordningene består uendret knyttet til arbeidsdager, men pilotene har inngått en avtale som gir arbeidsgiver noe mer fleksibilitet.

Vi har kjempet mot midlertidighet i statlig sektor gjennom mange år. Nå slåss vi både mot midlertidighet og import av utenlandske lønns- og arbeidsvilkår i Norge. Skal vi vinne denne kampen trenger vi støtte fra en samlet fagbevegelse og arbeidstakere som er villige til å ta kampen for den norske og nordiske arbeidslivsmodellen.

Vi slåss både mot midlertidighet og import av utenlandske lønns- og arbeidsvilkår i Norge, sier leder av Parat Hans-Erik Skjæggerud

Lover tøff omstilling i norsk arbeidsliv

Siv Jensen avlyser krisen i norsk økonomi og forbereder seg på tøff debatt om omstillingene i arbeidslivet.

TEKST: Siv M. Bjelland FOTO: Audun Hopland

- Vi vil ha vår del av inntektsutviklingen. Det må være rom nødvendige strukturelle endringer, ny kompetanse, og justering av etterslep, sa YS-leder Jorunn Berland (til høyre) til finansminister Siv Jensen (til venstre) på YS' inntektspolitiske konferanse.

Finansminister Siv Jensen (Frp) var gjest på YS' årlige inntektspolitiske konferanse tirsdag. Her samles hele YS og setter tonen foran årets lønnsforhandlinger.

I en tid preget av fall i oljeprisen og svekket kronkurs har arbeidstakerorganisasjonene allerede signalisert at de er innstilt på moderasjon i årets mellomoppgjør.

- Det er ingen tvil om at vi står foran et skifte i norsk økonomi. Vår evne til omstilling kommer til å bli satt på prøve. I slike tider er forholdet mellom partene særlig viktig, understreket finansminister Siv Jensen.

Myk tone, fast budskap

Finansministerens melding til YS var mindre preget av krisemaksimering enn man kanskje skulle tro. Hun inviterte til debatt om det hun kaller «en ny normal i norsk økonomi». Jensen mener regjeringens planlagte reformer er det som skal til for å sikre god velferd og trygge arbeidsplasser i framtiden. De foreslåtte endringene i arbeidsmiljøloven er den reformen det står aller mest strid om.

Striden om oppmykingen av arbeidsmiljøloven, og flere av de øvrige reformene, har allerede satt forholdet mellom partene på prøve. Under YS-møtet var det en noe mykere tone å spore.

- Reformen vil hjelpe oss inn i den nye tiden, samtidig skal tryggheten i arbeidslivet ligge fast. Folk skal ikke jobbe flere timer og mer overtid, sa Jensen.

- Jeg håper vi klarer å bygge en felles base for forståelse. Målet må være enighet om å sikre velferd og arbeidsplasser, sa Jensen.

Ingen krise i norsk økonomi

Siv Jensen avblåste den varslede krisen i norsk økonomi, men iveren etter reformer og omstilling er like frisk.

- Vi har ingen krise, vi er godt rustet for omstillingen fra oljeøkonomi til en ny normal som skal gi trygge gode arbeidsplasser. Men omstilling er alltid krevende, sa finansministeren. Ekspertene forventer at veksten internasjonalt vil øke i 2015, men regjeringen er klar på at dette ikke er noen grunn til å hvile på laurbærene.

- En lavere produktivetsvekst vil kunne trekke noe ned i Norge, men vi vil fortsatt ha glede av en stor oljesektor i mange år. Men de nye arbeidsplassene og ny utvikling må komme i andre sektorer. Selv om Norge har lav ledighet og økonomisk vekst må vi ikke utsette omstillingen, sa Jensen.

Varsko om svekket produktivitet

- Produktiviteten her til lands har stagnert siden 2006. Verdien av vår arbeidsinnsats er vår viktigste formue. Den utgjør 81 prosent av den framtidige nasjonalformuen. Hvis vi klarer å øke produktiviteten med 0,2 prosent per år vil det gi bedre avkastning enn en samlet oljeformue, sa Jensen.

Der den enkelte arbeidstaker kanskje ikke ser like lyst på å skulle skifte jobb oftere, pekte Siv Jensen på økt mobilitet i arbeidsmarkedet som en god medisin for et trygt norsk arbeidsliv.

- Det skarpe oljeprisfallet forsterker omstillingsbehovet. Norske arbeidstakere er vant til omstilling. Det er et godt utgangspunkt. Selv om vi ser tendenser til økt ledighet, er strømmen til nye stillinger sterk. Arbeids-

kraften kan lett flytte seg mellom næringer, sa Jensen.

Felles virkelighetsforståelse, uenige om virkemidlene

Forbundsleder i Delta, Erik Kollerud, som også er første nestleder i YS og leder i YS Kommune, utfordret finansminister Siv Jensen om rekruttering av ansatte til offentlig sektor.

- Vi har gode systemer i norsk arbeidsliv for å skape samarbeid. Det interessante er å diskutere virkemidlene, sa Kollerud.

- Hvordan skal vi rekruttere tilstrekkelig kompetent arbeidskraft til offentlig sektor i framtida? En velfungerende offentlig sektor legger til rette for privat sektor. Hva med rammebetingelsene for offentlig sektor når vi står overfor den ekstreme utfordringen vi har med den demografiske utviklingen og kvaliteten i tjenestene, sa Kollerud.

Finansministeren sa seg enig med Kollerud og berømmet YS for ønsket om å være med å delta. Hun trakk atter fram omstilling som nødvendig og at arbeidstakerne beveger seg mellom jobber som en god løsning:

- Tilgangen på ingeniører har blitt bedre på grunn av fallet i oljeprisen. Disse blir nå tilgjengelige for jobber i offentlig sektor, for eksempel i jernbaneverket, hvor det har vært mangel på dyktige ingeniører.

- Planlegger ikke for mer privatisering

Regjeringen vil satse på kunnskap og Siv Jensen sa blant annet at de ønsker å styrke yrkesfagene. Hun var ikke konkret om helsefagarbeidere og andre yrkesgrupper innenfor helse og omsorg som det blir dramatisk

økt behov for gjennom demografiforskyvningene som vil komme, den såkalte eldrebølgen. Da må det større budsjetter til enn omsorgsbudsjettet.

På spørsmål om hvordan hun ser for seg at vi skal finansiere de økte behovene i eldreomsorgen i et langtidsperspektiv, om folk skal betale mer skatt eller må vi privatisere mer, svarte hun:

- Vi planlegger ikke for mer privatisering, men for mer konkurranse, bedre ressursutnyttelse og større valgfrihet for brukerne av ulike velferdstjenester. Private aktører skal ikke erstatte, men være et supplement til det offentlige. Vi må utnytte fellesskapets ressurser på en best mulig måte, svarte Jensen.

Arbeidstidsreform, kommunereform, skattereform og politireform har allerede skapt mye bråk og splid mellom regjeringen og arbeidstakerorganisasjonene. Men under møtet hos YS var

tonen som sagt gemyttelig. Allerede førstkommende fredag skal partene møtes i kontaktutvalget til regjeringen for å diskutere, så spørs det om tonen ikke skjerpes.

9.000 har mistet jobben i oljenæringen

Den mest kritiske røsten kom fra lederen for SAFE, forbundet for de YS-medlemmene som jobber i oljenæringen, Hilde Marit Rysst. Hun synes finansministeren tok vel lett på oppsigelsene i kjølvannet av oljeprisfallet, og var ikke enig i Siv Jensens innforståtte erklæring om at oljealderen er over.

- Ansatte i oljebransjen er ikke klar for å si at oljealderen er ferdig. 9.000 personer i bransjen min har mistet jobben som følge av lavere oljepris, ikke bare i Stavanger men i mange kommuner rundt omkring i hele landet. Dette får blant annet følger for skatteinngangen til disse kommunene, sa Hilde Marit Rysst.

- Oljenæringen blir ikke borte, men vi gir ikke lenger gass. Vi skal videreføre stabile rammebetingelser for en næring som er så viktig for Norge, svarte Jensen lederen for de YS-organiserte i oljenæringen.

Siv Jensens 5 grep for bedre ressursbruk

1. Reformen i offentlig sektor (oppmyking av arbeidsmiljøloven, kommunereformen, nærpolitireformen, skattereformen)
2. Mer konkurranse, avregulering og avbyråkratisering
3. Et bedre skattesystem (Regjeringen mener redusert skattetrykk viktig, fordi det svekker konkurranseevnen)
4. Resultatfokus
5. Tydelig budsjettprioritering

- Jeg håper vi klarer å bygge en felles base for forståelse. Målet må være enighet om å sikre velferd og arbeidsplasser, sa Siv Jensen da hun var hos YS.

- Vi har felles virkelighetsforståelse. 81 prosent av verdiene i Norge ligger i humankapitalen. Jeg skulle ønske vi diskuterte mer hvordan vi skal mobilisere denne arbeidskraften i framtiden, sa forbundsleder i Delta, Erik Kollerud, til finansminister Siv Jensen.

Diskriminering av gravide

- Vi har tatt graviditetstesten på norsk arbeidsliv. Resultatet ble "ikke bestått", sa likestillingsombud Sunniva Ørstavik på et frokostmøte i YS.

Tekst og foto: Ellen Fjeldstad

Undersøkelsen viser at de som har midlertidige stillinger kommer dårligst ut.

Å være ansatt i midlertidig stilling øker risikoen for at du blir utsatt for diskriminering i forbindelse med graviditet og foreldrepermisjon. Det kommer frem i en stor undersøkelse om diskriminering av foreldre som venter barn eller er i foreldrepermisjon. Sunniva Ørstavik la på møtet vekt på at slik diskriminering kan ha store konsekvenser for den enkelte.

- Jo løsere tilknytning folk har til arbeidslivet, jo større er muligheten for å tape jobb og inntekt, slo Ørstavik fast.

Hun har tidligere uttrykt bekymring for at regjeringen nå har foreslått å utvide adgangen til bruk av midlertidige stillinger.

- Vi må ha et trygt arbeidsliv, og arbeidslivspolitikken må ta innover seg at arbeidstakere også er omsorgspermisjonere, sa Ørstavik.

Undersøkelsen viser også at halvparten av norske mødre rapporterer om forskjellbehandling når de får barn. Hver femte gravide lar være å søke jobb fordi hun regner med å være uaktuell eller til bry for arbeidsgiveren. Også menn rapporterer om diskriminering, 22 prosent av mannlige arbeidstakere har opplevd forskjellsbehandling knyttet til foreldrepermisjon.

- Det er uprofesjonelt og umoderne å diskriminere på denne måten, sa ombudet. Hun ble selv overrasket over de høye tallene, og mente at denne kunnskapen med rette vil gjøre mange rasende.

Ombudet ønsker tett samarbeid med partene i arbeidslivet for å styrke kunnskapen om denne diskrimineringen.

- Vi har hatt dialog med ombudet om dette, og mange av våre forbund er allerede i gang, sa seniorrådgiver Hege Herø som er fagansvarlig hos YS på likestillingspolitikk.

Melding

menneskerettigheter

- Det er på høy tid med en ny stortingsmelding om menneskerettighetene.
Det er 15 år siden sist, slår YS-leder Jorunn Berland fast.

Av Frode Sandberg, internasjonal sekretær

Denne uken behandler Stortingets utenriks- og forsvarskomite stortingsmeldingen om menneskerettighetene. Høringen finner sted i Stortinget fredag 13. februar. Ambisjonen er at menneskerettighetene skal nedfelles i en samstemt politikk. Dette skal skje på tvers av de ulike delene av utenriks- og utviklingspolitikken.

- Meldingen inneholder mange positive signaler, men YS hadde forventet bedre innhold på faglige rettigheter. Dette har vi etterlyst i våre kommentarer til Stortingets utenriks- og forsvarskomite, opplyser Berland

YS har også påpekt at det er uheldig at verken handelsavtaler eller Statens pensjonsfond utland (SPU) er tatt med.

Drap og trusler

I meldingen uttrykkes det en bekymring for det økte presset på menneskerettighetene internasjonalt. YS støtter dette synet fullt ut.

- Mange av våre fagforeningskollegaer verden rundt opplever dette økte presset daglig; vold, trakassering, trusler, oppsigelser og endog drap på faglig aktive, sier en bekymret YS-leder.

For to år siden ble 1 951 fagorganiserte utsatt for vold. 629 ble fengslet på grunn av vanlig fagforeningsarbeid. I ti land ble fagforeningsledere drept

Arkivfoto: ILO

for å stå opp for sine og kollegaenes rettigheter. De fleste drapene fant sted i Colombia, der 26 fagorganiserte ble drept i 2013.

- YS forventer at Regjeringen tar disse forholdene på største alvor i arbeidet med menneskerettighetene i utenriks- og utviklingspolitikken, sier Berland.

Retten til utdanning

- YS vil i tillegg understreke at utdanning også er grunnlaget for økt sysselsetting, reduserte forskjeller i verden og bidrar til å utrydde fattigdom. Utdanning er også nøkkelen til bærekraftige jobber, trygge inntekter og sosial beskyttelse, sier Berland.

Hun legger til at det er avgjørende at alle barn får gå på skole. I dag nektes millioner av barn denne retten.

- En rekke praktiske hindre må

overkommes, som for eksempel noe så viktig som trygg tilgang til toaletter for jenter, påpeker Berland.

Korrupsjon må bekjempes

- Vi deler Regjeringens syn på at korrupsjon undergraver demokratiske institusjoner, bremser økonomisk utvikling og virker destabiliserende, samt svekker grunnlaget for demokratiske institusjoner, sier Berland.

- En sunn økonomi, i både offentlig og privat sektor, er avhengig av fravær av svart økonomi, svart arbeid og korrupsjon. Fra fagforeningskollegaer i mange land, for eksempel i de østlige deler av Europa, får vi bekreftet at nettopp korrupsjon er det største hinderet for økonomisk og demokratisk utvikling.

YS har fremmet ønske om at Regjeringen jobber for å etablere et internasjonalt samarbeid mot korrupsjon og svart økonomi.

Kvinner og likestilling

Vold mot kvinner og jenter er det mest utbredte og tolererte bruddet på menneskerettighetene. Det skjer overalt: I hjemmet, på skoler, på gata og på jobb. Det anslås at minst en av tre kvinner i verden har blitt tvunget til sex, fysisk slått eller på annen måte mishandlet. For kvinner i alderen 15 til 44 år er slik vold en viktig årsak til uførhet og død.

“ -YS forventer at Regjeringen tar disse forholdene på største alvor i arbeidet med menneskerettighetene i utenriks- og utviklingspolitikken, sier Berland.

Illustrasjonsfoto

YS har derfor bedt Regjeringen støtte internasjonal fagbevegelse (ITUC - International Trade Union Confederation) i arbeidet for å få på plass en ILO-konvensjon mot kjønnsbasert vold i arbeidslivet.

Arbeidstakerrettigheter og retten til et anstendig arbeidsliv

YS mener omtalen av arbeidstakerrettigheter burde vært grundigere behandlet i meldingen. Samtidig er YS glad for at Regjeringen legger vekt på betydningen av samarbeid mellom arbeidslivets parter og myndigheter, at ILOs betydning trekkes frem og at Regjeringen så tydelig ser betydningen av å styrke ILO.

- Det er avgjørende for det videre arbeidet i ILO at balansen mellom arbeidstakersiden og arbeidsgiversiden bevares. Balansen må gjenspeiles i Applikasjonskomiteen på ILOs årlige

konferanse om arbeidsliv (International Labour Conference) i Genève, påpeker YS-lederen.

Etttersom Norge sitter i ILOs styre fra juni 2014 til juni 2017, forventer YS at norske myndigheter bruker sin styreplass til å bevare likevekten mellom partene i arbeidslivet.

Kunnskap og dialog er viktig

For ett år siden bidro YS med innspill til handlingsplan for oppfølging av FNs retningslinjer for næringsliv og menneskerettigheter. Å styrke utenriksstasjonenes rådgivning til norsk næringsliv er ett av Regjeringens prioriterte innsatsområder, fremgår det av stortingsmeldingen.

YS er overrasket over at handelsavtaler ikke er nevnt i dokumentet. YS mener respekt for menneskerettighetene, herunder arbeidstaker-

rettigheter, må stå sentralt i enhver handelsavtale den norske stat fremforhandler - enten alene eller under EFTA-paraplyen.

- Regjeringen skriver selv i meldingens innledning at den skal arbeide for at næringslivet respekterer menneskerettighetene. Rammene for mye av dette kan og bør legges i handelsavtaler den norske stat inngår med andre land, påpeker Berland.

YS er også skuffet over at Statens pensjonsfond utland (SPU) ikke er tatt med i meldingen. I stedet vises det til den årlige stortingsmeldingen om forvaltningen av SPU.

- Jeg håper handlingsplanen for FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter også inkluderer krav til SPU, påpeker Berland.

Debatterte arbeidsmiljøloven i time etter time

Så var tiden inne. Noen av stortingsrepresentantene mente det var en sorgens dag, andre hadde gledet seg. Tirsdag skulle flertallet i Stortinget vedta de omstridte endringene i arbeidsmiljøloven, men først var det debatt.

Tekst og foto: Liv Hilde Hansen

Presis klokken ti åpnet visepresident Marit Nybakk debatten i Stortinget. 22 saker sto på dagsorden, men åtte timer seinere, en drøy arbeidsdag, hadde representantene ikke kommet lenger enn til sak nummer to.

- Møtet varer utover klokken 16. Det var et understatement, sa Nybakk tørt.

- Innstillingene bør behandles før midnatt, av hensyn til komiteene, ba hun.

Begge de to første sakene handlet om innstillinger fra Stortingets arbeids- og sosialkomite om endringer i arbeidsmiljøloven: «Arbeidstid, aldersgrenser, straff, mv.» og «Adgang til midlertidig ansettelse mv. og vilkår for aktivitet for stønad til livsopphold.»

På publikumsgalleriet tok en skoleklasse stille plass på de smale, harde trebenkene. Nede i stortingssalen sto presselosjen fortsatt tom. Og i vandrehallen hadde statsråd Robert Erikssons presserådgiver fått streng beskjed om å henge fra seg frakken nede i garderoben. At det var arbeidsministerens, og ikke hennes ytterjakke spilte ingen rolle for stortingsbetjenten.

To turister listet seg ut av publikumsgalleriet. Teppet gikk opp for debatt, med saksordfører Arve Kambe (H) som førstemann til talerstolen:

- Det er på høy tid at arbeidsmiljøloven kom til behandling i Stortinget. Jeg er glad jeg kan legge frem en innstilling, med bred støtte i Stortinget, sa han.

Kambe snakket om søndagsarbeid. Han mente mer arbeid på de røde dagene var bra, for alle. Også for de som ikke vil jobbe på hviledagen. «Forslaget kommer de som ikke ønsker å jobbe på søndagene til gode, fordi flere vil jobbe på søndager,» sa saksordføreren.

Skjermdumpet Høyres løftebrudd
Tiden var inne for dagens aller første replikk, fremført av Anette Trettebergstuen (A), medlem av arbeids- og sosialkomiteen:

- Det er rart at dette skal være en forsiktig oppmykning av arbeidsmiljøloven, når tusener på tusener gikk til generalstreik 28. januar. Ville Kambe helst sett at Høyre holdt løftet dere ga under valgkampen? lurte Trettebergstuen og viste til prinsippet om at midlertidige stillinger kun skal benyttes når arbeidet er av midlertidig karakter.

- Det ligger en rekke begrensninger i forslaget, repliserte Kambe.

Trettebergstuen var neppe fornøyd med svaret, for noen minutter senere postet hun en skjermdump på Twitter fra en lignende debatt valghøsten 2013: «Høyre vil ikke ha midlertidige ansettelser ved fast behov. Les programmet!» oppfordret Høyres Nikolai Astrup 6. september 2013. «Høyres valgløfte i skjermdump» twitret Trettebergstuen halvannet år etterpå, og mens debatten om arbeidsmiljøloven pågikk i Stortinget.

Trettebergstuen ga også arbeidsminister Robert Eriksson et realt spark på skinnleggen. «Statsrådens svogerforskning, fra Verdal» kalte hun det. Svaret kom først utpå ettermiddagen, da Eriksson lovet at han ville fortsette å snakke med folk. «Ikke bare enkeltmennesker, men mange» sa han.

- Fører mørkeblå ideologi, uten å lytte til andre

Sola hadde nesten gått ned og himmelen hang rød over Oslofjorden. I Stortingets presselosje hadde en enslig fotograf rukket å både komme og gå igjen. Marit Nybakk hadde hatt avløsning, nå var hun tilbake. Men stortingspolitikernes virket ikke det minste slitne. Engasjementet var like sterkt. Frontene like steile.

- Vi vil ikke svekke fagorganisasjonene, men flytte makta nedover. Det har alltid vært viktig for Venstre, fortalte Trine Skei Grande (V).

- Arbeidsmiljøloven er ingen museusgjenstand, slik det har blitt fremstilt her i dag. Den har blitt endret femti ganger siden den ble vedtatt i 1977. Regjeringen er frekk nok til å fremstille forslaget som moderate endringer. Får vi flertall i 2017 vil vi reversere dette, lovet Helga Pedersen (A).

- Lokale tillitsvalgte trenger ikke bodyguard fra sentrale fagorganisa-

sjoner. Dette klarer de selv, sa Bente Stein Mathisen (H). Mathisen var opp-tatt av forslaget om at sentrale fagfor-ener ikke lenger skal kunne sette ned foten når arbeidsgivere søker om dispensasjon fra arbeidsmiljøloven. Det ble trukket sammenligninger tilbake til både Ronald Reagen og Margaret Thatcher. Og til den pågå-ende høyrebølgen i Sverige. I Norge hersket de mørkeblå kreftene, i følge opposisjonen.

- Vi ser en mørkeblå ideologi, der regjeringen ikke er villig til å lytte til noen andre. YS sier økt midlertidighet vil ramme kvinner spesielt. Regjerin-

gen lytter ikke, sa Stein Erik Lauvås (A).

Debatten om arbeidsmiljøloven nær-met seg slutten. Kveldens første TV-sendte nyheter var for lengst i gang. Stortingsrepresentantene skulle snart begynne på sak nummer tre.

- Jeg håper vi rekker spørretimen i morgen tidlig, lurte Erlend Wiborg (FrP).

Vi ser en mørkeblå ideologi, der regjeringen ikke er villig til å lytte til noen andre. YS sier økt midlertidighet vil ramme kvinner spesielt. Regjeringen lytter ikke, sa Stein Erik Lauvås (A).

- Fantastisk å få jobbe med YS' bistand- og solidaritetsprosjekt!

Tidligere YS-leder Randi Bjørgen koordinerer et samarbeid med fagorganisasjoner i det sørlige Afrika. Mange YS-forbund har engasjert seg i prosjektet «Basic right», og Bjørgen påpeker at støtten fra Norad, YS og forbundene har stor betydning.

Tekst og foto: Ellen Fjeldstad

- Pengene rekker langt i Afrika, sa Bjørgen som takket forbundene som har gitt økonomisk bistand samt effekter og utstyr til konferanser og møter i mange år. Nylig bevilget et YS-forbund 100 000 til prosjektet, og Norad har gitt tilsagn om midler for en ny 2-årsperiode. Selv pendler Bjørgen mellom Norge og Afrika, og i bagasjen er det alltid en ekstra koffert med effekter fra forbundene. Nå ønsker hun seg penger blant annet til å innrede et kontor for den regionale sammenslutningen som nettopp har kommet på plass.

Omfatter fagorganisasjoner i ni land

YS har siden slutten av 90-tallet hatt et Norad-finansiert prosjektsamarbeid med fagorganisasjoner i det sørlige Afrika. Det startet med organisasjoner fra tre land, nå er hele 9 land med i

«Basic right». Primært er det et samarbeid med organisasjoner i offentlig sektor, men mange oppgaver har blitt privatisert, og prosjektet omfatter ansatte både i private og offentlige virksomheter. Alle organisasjonene er partipolitisk uavhengige.

- Etter seks år har vi fått på plass en regional sammenslutning, med valgt ledelse og et lokalt sekretariat. Vi har fått et kontor, og har en felles møteplass for utveksling av erfaringer, sa Bjørgen.

Størst vekt på skolering

Hovedmålet er å skolere organisasjonenes ledelse, tillitsvalgte og medlemmer i menneskerettigheter, demokratiske - og faglige rettigheter. Bjørgen deltar selv på seminarer, det holdes fire årlige seminarer i hvert av de ni landene.

- Nå har vi fokus på korrupsjon, klima og miljø og likestilling, sa Bjørgen da hun orienterte forbundslederne om prosjektet. Hun var svært fornøyd med at et charter som binder alle organisasjonene til å vise nulltoleranse mot korrupsjon, er kommet på plass. Seminarer har også gitt deltagerne trygghet slik at de har mot til å kritisere korrupsjon i det offentlige rom.

Kvinnekomiteer

Bjørgen trakk fram arbeidet med likestilling som har gitt kvinner styrke til å kreve rettigheter i arbeidslivet, men som også har bedret manges private situasjon. Hun viste til at det er kvinner som gjennom prosjektet har fått posisjoner som gjør at de kan påvirke viktige samfunnsområder. Kvinnekomiteer er nå opprettet både i organisasjoner og i regionale ledd.

Hovedprosjektet har også ført til at små bistandsprosjekter har kommet i gang. Bjørgen fortalte om tre yrkesforbund i Delta som er i gang med å bygge opp en barnehage, bore etter vann og starte et ernæringsprosjekt for mødre i Malawi.

- Randi har et stort hjerte for prosjektet vårt i det sørlige Afrika, og resultatene av prosjektet så langt viser at vi har rett kvinne på rett plass, oppsummerte YS-leder Jorunn Berland etter orienteringen på forbundsledermøtet.

YS-leder Jorunn Berland og Prosjektleder i "Basic Right" Randi Bjørgen.

- Kan gi økt verdiskapning

- YS slutter seg til hovedlinjen i Scheelutvalgets forslag om bredere skattegrunnlag og lavere satser, sier YS-leder Jorunn Berland.

Foto: Erik Norrud

YS har i sin høringsuttalelse til Scheel-utvalget (NOU 2014:13) pekt på at utvalgets samlede forslag kan ha en positiv effekt på økonomiens vekstevne, samtidig som de vil føre til økte investeringer og et økt arbeidstilbud.

Skattesystemet skal bidra til fellesskaps inntekter, utjevning av inntektsforskjeller og effektive investeringer.

Utvalgets forslag til omlegging med mindre vekt på selskapskatt og personlig inntektskatt, og med større vekt på konsumskatter og skatt på eierskap, er i tråd med internasjonale anbefalinger.

YS mener at endring i den retningsutvalget foreslår vil bidra til økt arbeidsproduktivitet, økte lønninger og økt avkastning på kapital. Mulighetene for overskuddsflytting blir redusert, og finansiering med gjeld og egenkapital mer likestilt.

Berland peker på at hensynet til utenlandsk konkurranse gjør det ønskelig å redusere selskapskatten. For YS er det imidlertid ikke et mål at Norge er i førersetet for å drive skattenivået i Europa nedover.

- Det må være tilstrekkelig at vi ligger på nivå med våre nærmeste samarbeidsland, sier Berland.

- Forslaget antas å gi høyere skatteinntekter på sikt. Vi legger til grunn at eventuelle netto skatteletter vil komme folk med ordinære lønnsinntekter til gode, sier Berland.

YS anbefaler å beholde fagforeningsfradraget. Dette fradraget er viktig for frontfagsmodellen for lønnsdannelse, og understøtter lønnsomhet, fordeling og velferd. YS peker på at kostnadene ved ikke å ha en stabil arbeidslivspolitik med ansvarlige parter kan bli betydelige dyrere enn effekten ved å fjerne fradraget.

Carl Terje Strømberg svarer på spørsmål.

Juss i hjemmet

**Advokat Strømberg treffes på mobiltelefon 951 68 448 eller på e-post: advokat@stromberg.no
Husk å oppgi at du er medlem i STAFO!**

Spørsmål:

Under båtopplag i vinter så har nabobåten veltet over min båt. Er eieren av denne båten erstatningspliktig for de skadene som er påført min båt?

Svar:

Hvis nabobåten velter under opplag på land og skader din båt vil ikke nabobåteieren bli ansvarlig for skadene på din båt, med mindre han er skyld i velten. Årsaken til slike velter er ofte været, i form av stormkast osv. Slike hendelser vil den andre båteieren vanligvis ikke være ansvarlig for.

Spørsmål:

Naboen min har en del av huset liggende helt i nabogrensen. Nå holder han på å lage en vindusåpning i denne delen av huset. Kan han det uten videre?

Svar:

Hvis han ikke har en egen hjemmel for dette så er ikke dette lovlig. Etter naboloven så fremgår dette klart av §4. Her bestemmes det at åpninger i vegg, som vinduer, ikke må være nærmere naboeiendommen enn 1,25m.

Spørsmål:

Min mann ønsker å gi meg en større gave. Er dette greit?

Svar:

Ektefeller kan selsvagt fritt gi hverandre vanlige gaver. Men større gaver kan ikke gis fritt mellom ektefellene. Dette er først og fremst fordi overføringer av større gaver også er formuesoverføringer og kan ha betydning for giverens kreditorer. Kreditorer må kunne få opplysninger om slike gaver.

Ekteskapsloven krever derfor at det opprettes ektepakt for gaver som gis mellom ektefeller, når gavene ikke kan anses for å være vanlige. Hva som er en "vanlig" gave må vurderes blant annet i forhold til giverens økonomi. Det er gjort unntak for gaver som består i livsforsikring, pensjon eller lignende. Her gjelder ikke kravet om å opprette ektepakt. Hvis en ektepakt som inneholder en gave skal få rettsvern mot ektefellens kreditorer, må den tinglyses i Ektepaktregisteret.

Spørsmål:

Jeg skal gifte meg med ei jente fra utlandet og ønsker at det jeg eier skal være mitt særeie. Hvordan gjør jeg det?

Svar:

Det du må gjøre er å opprette en ektepakt. Dette er en juridisk bindende avtale mellom gifte. Ektepakt er nødvendig først og fremst hvis dere ønsker å avtale andre formuesordninger enn de som automatisk følger av loven. Ektepakten opprettes av gifte, men den kan også opprettes før du gifter deg. Ektepakten trer da i kraft samtidig med ekteskapet. For å oppnå rettsvern overfor kreditorer, må ektepakten i tillegg tinglyses i Ektepaktregisteret i Brønnøysund. Skal du tinglyse en ektepakt, må du skrive den på særskilt skjema.

Spørsmål:

Jeg har arvet et mindre gårdsbruk som jeg nå eier sammen med mine brødre. Kan jeg forlange at de løser meg ut?

Svar:

Hvis de ikke ønsker å kjøpe din part så har du rett til å selge, eller gi bort hele eller deler av din andel til hvem

som helst. Dine brødre har imidlertid beskyttelse ved sameielovens regler om forkjøpsrett. Forkjøpsretten gjelder dersom parten avhendes til utenforstående, eller til andre sameiere. Det siste for å kunne forhindre at styrkeforholdet sameierne imellom forrykkes. På den annen side er det i praksis vanskelig å finne kjøpere til fornuftig pris i slike tilfeller. Alternativet vil da være at du forlanger oppløsning av sameiet og tvangssalg av eiendommen. Dine brødre vil da fortsatt ha forkjøpsrett, men du vil da trolig få en bedre pris.

Spørsmål:

Min kone og jeg har tre barn, men vi ønsker at når vi en gang faller fra så skal et av våre barnebarn overta huset vi bor i. Huset er for øvrig omtrent all vår formue. Er det noen måte å gjøre dette på?

Svar:

Hvis ikke barna som deres livsarvinger er enige, vil det i praksis være en overdragelse mens dere lever som er løsningen. Mitt forslag er en overdragelse, en gave, hvor det under punkt 6 i skjøtet settes inn at dere skal ha boret så lenge dere selv ønsker det. Videre at det er beslagsforbud i eiendommen så lenge dere har boret. Det kreves dere setter inn en advokat eller bank som tillitsmann for beslagsforbudet. Videre kan dere bestemme at dere skal dekke alle utgiftene på eiendommen så lenge dere benytter dere av boretten. Ettersom mottakeren av gaven er umyndig så bør dere sette dere opp selv som forvaltere av gaven, uten tilsyn fra fylkesmann, til barnet er myndig. Det må selsvagt betales dokumentavgift og tinglysningsavgift ved overdragelsen.

STAFO-KRYSSORD 1-15

Upålitelig	Mynt Besitte	↓	Tro Falle	↓	Makkverk Pike navn	↓	Hermod © 428 10-2013	Donerte	Horribel	↓	Leketøy Teppe	↓	Bar	↓	Løvtre	Oppfordre Koste	↓	Slagsted
↳									Gutte navn Hoven									
Pike navn							Kunststoff						Pike navn					
	Kunde							Dans Tegn-skrift							Belegg Pike navn			
Doven							Skrål Konkurranse						To					
Inventar	Ukjent		Galning Spill						Sloknet		Rør							Løsulla
↳					Lykke								Pang					
Gass					Middels		Vent				Tøy							Side Slag-side
Streng-het	I tu	Skrape		Plan-messig Streng									Norsk by		Fugl Pike navn			
↳									Igjen		Pike navn Rekk- verk							Fartøy
Livlig							Lojal Fugl			Asen		Spiss		Trasig				
Gods	Juvel Vink							Narko-tikum										Renne
↳								Engelsk by		Aspi-rant Sykdom								Ens-formig
Land				Tenkbar Om-gang						Forval-gren								Red-skap Skive
↳								Retning Klukke							Nyte Polit.-parti			
		Drikk Sorg										Utløper						Forsik-ring
Titte-skap Skred			Like-vekt			Plumpe						Bidige						Oksy-gen
↳										Selsom							Ditto	

1. Premie: 10 FLAX-LODD
3 premier à ett FLAX-LODD

Fyll ut kupongen og send kryssordet til:
STAFO-nytt, postboks 9038, Grønland
0133 OSLO, innen **19. juni 2015**.
post@stafo.no

Navn:

Adresse:

Postnr. Sted:

STAFO-organisasjon:

B

Economique

NORGE P.P. PORTO BETALT

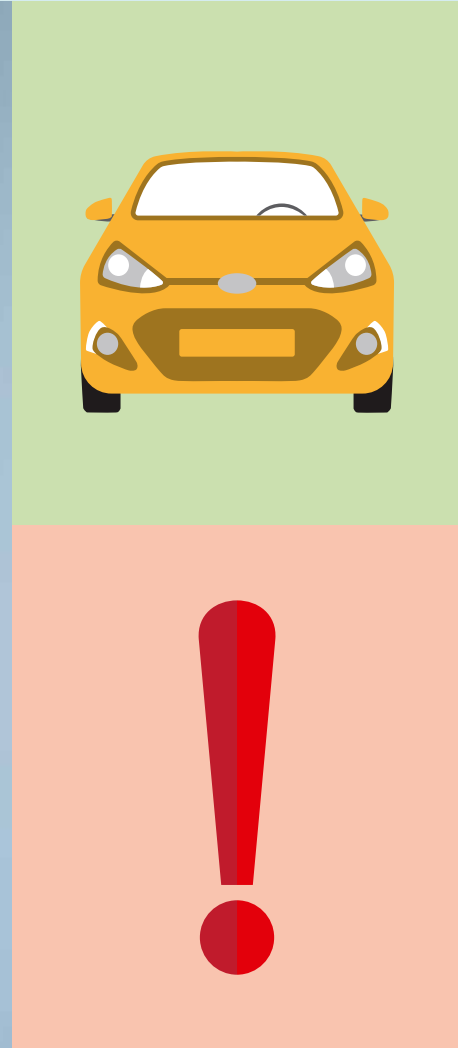

Avsender:

STAFO

Postboks 9038, Grønland

0133 OSLO

HUSK Å MELDE ADRESSEFORANDRING

Norges mest kjøpte bilforsikring

Vi er de som forsikrer flest biler i Norge. Kanskje fordi vi blant annet kan gi 8 års reparasjonsgaranti, og veihjelp uansett årsak?

I tillegg til skikkelig gode forsikringsvilkår, får du som STAFO-medlem en svært god pris. Derfor anbefaler vi sterkt at du sjekker hvilken pris du kan få hos oss.

På gjensidige.no/bil kan du beregne pris og kjøpe forsikring. Du kan også ringe oss på 03100, så hjelper vi deg.

A13_0371/02:15

Gjensidige